

**Одеський національний університет імені І. І. Мечникова**  
**Факультет геолого-географічний**  
**Кафедра фізичної географії, природокористування і**  
**геоінформаційних технологій**

**Силабус курсу**

**Екологічний менеджмент**

<b>Обсяг</b>	Загальна кількість: кредитів 3; годин - 90
<b>Семестр, Рік</b>	VII/4 д/в; 8/4 з/в
<b>Дні, Час, Місце</b>	Відповідно до затвердженого розкладу занять.
<b>Викладач (і)</b>	Муркалов Олександр Борисович; кандидат географічних наук, доцент кафедри фізичної географії і природокористування.
<b>Контактний телефон</b>	(0482) 68-78-86, 68-36-32 кафедра
<b>E-mail:</b>	physgeo_onu@ukr.net
<b>Робоче місце</b>	Кафедра фізичної географії, природокористування і геоінформаційних технологій, каб. № 108
<b>Консультації</b>	<i>Очні консультації:</i> середа з 12.00 до 16.00, за розкладом присутності на кафедрі. <i>Он-лайн консультації:</i> Zoom за розкладом.

## **КОМУНІКАЦІЯ**

Комунікація зі студентами буде здійснюватися наступним чином:

**E-mail:** physgeo\_onu@ukr.net.

**Телефон:** (моб.) 0500804225.

**Аудиторія:** відповідно до затвердженого розкладу занять.

## **АНОТАЦІЯ КУРСУ**

**Предмет** вивчення дисципліни «**Екологічний менеджмент**» - система науково-практичного екологічно орієнтованого управління діяльністю, часом, керування, планування та контролю раціонального використання природних ресурсів.

**Пререквізити і постреквізити курсу:** «Правове регулювання природокористування», «Економіка природокористування», «Екологія урбаністичних систем», «Менеджмент природних ресурсів та природоохоронної діяльності», «Екологічне та природоохоронне право в Україні». Отриманні знання базові для курсів дисциплін: «Інженерна географія», «Стратегічне планування розвитку регіонів», «Транскордонне та прикордонне співробітництво».

**Мета курсу:** отримання здобувачами знання про еколого-економічні принципи менеджменту економічного розвитку для забезпечення сталого розвитку.

**Завдання дисципліни:** дати здобувачам основи теоретико-методологічних підходів та нормативно-правової бази екологічного менеджменту в роботі

виробництв, регіонального планування охорони навколишнього середовища і раціонального використання природних ресурсів.

### ***Очікувані результати***

У результаті вивчення навчальної дисципліни здобувач вищої освіти повинен

**знати:** завдання та теоретичні функції екологічного моніторингу; нормативної бази системи екологічного менеджменту; методи регулювання і управління довкіллям; концепції стійкого економічного розвитку.

**вміти:** застосовувати методи екологічного менеджменту; розраховувати величину збитків та ризиків забруднення довкілля; розробляти рекомендації з різних шляхів використання природних ресурсів; розробляти плани природоохоронної діяльності і визначати їх ефективність.

## **ОПИС КУРСУ**

### ***Форми і методи навчання***

Курс буде викладений у формі лекцій (20 год.), практичних занять (16 год.), самостійної роботи студентів (54 год.) на денному відділенні та лекцій (14 год.), практичних занять (4 год.), самостійної роботи студентів (72 год.) на заочному відділенні.

Протягом викладання даної дисципліни використовуються такі методи:

**Словесні:** лекція (класична, потокова, консультація, візуалізація); пояснення; наукова розповідь.

**Наочні:** ілюстрування (використання наочності - карт, рисунків, таблиць); демонстрування (використання проектору, комп'ютерної техніки, презентацій).

**Презентація** – усне повідомлення з створенням наборів електронних слайдів з використанням текстів, графічних зображень, аудіо- та відеофрагментів.

**Практичні:** організація роботи в аудиторії з використанням необхідного обладнання; графічні роботи – робота з картами, складання таблиць, побудова профілів, графіків, діаграм; вправи - багаторазове повторення робіт з метою їх засвоєння.

### ***Самостійна робота:***

- тематичне реферування - робота з текстом конкретного першоджерела;
- підготовка доповіді та презентації;
- самостійне поглиблене вивчення викладених тем;
- розробка індивідуального навчально-дослідницького завдання.

### ***Зміст навчальної дисципліни***

**Тема 1.** Системні основи екологічного менеджменту.

**Тема 2.** Інструменти екологічного менеджменту.

**Тема 3.** Екологічна оцінка, експертиза, розрахунок збитків.

**Тема 4.** Планування, виконання і оцінка природоохоронних заходів.

**Тема 5.** Іновації в системі екологічного менеджменту.

### ***Перелік рекомендованої літератури***

1. ДСТУ ISO 14001–97. Система управління навколишнім середовищем. Склад та опис елементів і настанови щодо їх застосування. К. Держстандарт, 1998.

2. Закон України «Про охорону навколишнього природного середовища» від 25.06.1991.
3. Лук'янова О. М. Екологічний менеджмент: Конспект лекцій. Харків: УкрДУЗТ, 2022. 66 с.
4. Понамаренко Є. Г., Ломакіна О. С. Екологічний менеджмент і аудит. Конспект лекцій. Харків. ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, 2017. 64 с.
5. Указ Президента України «Про стратегію сталого розвитку «Україна – 2020»» № 5 / 2015 від 12.01.2015 р.
6. Шлапак Н.С., Волошин В.С., Серкутан Т.В. Екологічний менеджмент : Підручник. Маріуполь: ПДТУ, 2016. 205 с.
7. Сайт Міністерства захисту довкілля та природних ресурсів України: URL <https://menr.gov.ua/>

## ОЦІНЮВАННЯ

Дисципліна «**Екологічний менеджмент**» оцінюється за 100-бальною шкалою. Розподіл балів, які отримують здобувачі представлений у таблиці.

### Залік

Поточний та періодичний контроль					Сума балів
Змістовий модуль 1					
T1	T2	T3	T4	T5	
100	100	100	100	100	100

*Примітка:* T1, T2,..., T5 – номери тем.

*Поточний контроль* - усний контроль (опитування, бесіда, доповідь); письмовий контроль (контрольна робота, доповідь/презентація); практичний контроль (в ході виконання практичних робіт). У ході поточного контролю студент може отримати максимальну оцінку (100 балів) за кожний змістовий модуль.

*Періодичний контроль* - контроль теоретичного матеріалу за заліковими модулями у вигляді письмової модульної контрольної роботи та виконання практичних робіт в межах змістового модуля.

*Підсумковий контроль* за дисципліною – залік в письмовій, або усній формі. Залікову оцінку отримує здобувач, який виконав усі обов'язкові види робіт (контрольні та практичні роботи, СР) (Положення про організацію і проведення контролю результатів навчання ЗВО ОНУ імені І. І. Мечникова). Відповідь під час заліку також оцінюється за 100-бальною шкалою. Фінальна оцінка з навчальної дисципліни це середнє арифметичне суми балів за поточний контроль та підсумковий контроль.

Для студентів, які набрали впродовж семестру сумарно меншу кількість балів, ніж мінімум для іспиту (60), допускається написання реферату за темами лекційних, практичних занять чи самостійної роботи, за які отримана незадовільна оцінка, або перескладання модульного контролю, за який отримана незадовільна оцінка.

*Самостійна робота* складається з самостійного вивчення певного переліку тем або тем, що потребують поглибленого вивчення. Самостійна робота студентів (СРС) контролюється у контрольних робіт, звітів і конспектів. Питання з тем, які виділені на самостійне вивчення, включені до контрольних заходів. Увесь обсяг СР містить завдання, які вимагають від студента систематичного самостійного виконання.

*Додаткові (бонусні) бали* здобувач може отримати при відвідуванні всіх занять виконанні та захисті всіх передбачених програмою завдань, або розробці і публічній доповіді обраної теми курсу, яка не включена до переліку основних питань (10 балів).

## **ПОЛІТИКА КУРСУ**

***Політика щодо дедлайнів та перескладання.*** Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку (75% від можливості максимальної кількості балів за вид діяльності). Перескладання модулів відбувається із дозволу деканату за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний).

***Політика щодо академічної доброчесності.*** Списування під час контрольних робіт та заліку заборонені. Мобільні пристрої дозволяється використовувати лише під час он-лайн тестування та підготовки практичних завдань в процесі навчання.

***Політика щодо відвідування та запізнень.*** Відвідування занять є обов'язковим компонентом оцінювання за яку нараховуються бали. За об'єктивних причин (хвороба, працевлаштування, міжнародне стажування) навчання може відбуватись в он-лайн форматі за погодженням із керівником курсу. Запізнення без попередження або поважної причини (проблеми із транспортом, несподівані нещасні випадки, проблеми особистого характеру) неприпустимі.

***Мобільні пристрої:*** під час занять тільки з дозволу викладача допускається використання мобільних додатків, Internet-мережі, електронних девайсів.

***Поведінка в аудиторії:*** активна участь, поважне ставлення до всіх учасників освітнього процесу, виконання необхідного мінімуму навчальної роботи, відключення мобільних пристроїв.